

RÉBAY MAGDOLNA:

Felsőoktatási integrációs törekvések az 1990-es években és ezek megvalósulása

2002. JANUÁR

Bevezetés

Tanulmányunkban az 1990-es évek felsőoktatási reformtörekvéseinek egyik leghangsúlyosabb elemével, az integrációval foglalkozunk. A szocializmus idején bekövetkezett változások – úgy, mint a tudományegyetemek szétszabdálása, új (részint középiskolákból kinövő) főiskolák alapítása vagy a felsőoktatás megosztott közigazgatási irányítása – erősen szétagolt felsőoktatási intézményi struktúrát teremtettek. A rendszerváltozás során felmerült a korábbi történeti fejlődés vonalának folytatása, a Horthy-rendszer felsőoktatási hagyományainak felelevenítése. Az intézmények fel kívánták támasztani a megszakadt kapcsolatokat, és törekedtek képzési profiljuk bővítésére is. Feltétlenül szükségessé vált az intézményi hálózat racionalizálása is, közepes és nagy intézmények létrehozása, a felsőoktatás átalakítása a piaci követelmények szerint. Az oktatáspolitikai ezért távlati tervei közé iktatta az integráció kérdését is. Az Antall-kormány 1990 szeptemberében kiadott “A nemzeti megújulás programja” leszögezte: “Fontos cél az intézmények szervezeti és felügyeleti szétagoltságának megszüntetése ... Olyan több karú, regionális egyetemek létrehozása célszerű, amelyek képesek szoroson kapcsolódni a nemzetközi tudományos élethez. Szükséges egyetemek és kutatóintézetek szoros együttműködése is.”¹ A politikai szándék a következő kormányok alatt is megmaradt. A megszülető törvények azonban a teljes egyesülést nem támogatták.

Az 1993. évi felsőoktatási törvényben az intézmények lehetőséget kaptak társulások létrehozására - érvényben hagyva az 1985. évi oktatási törvényt módosító – még a Németh-kormány idején megszületett – 1990. évi LXXX törvény rendelkezéseit. A felsőoktatási törvény 1996. évi módosítása már a szövetségi formát is engedélyezte. A végső cél pedig deklaráltan a teljes egyesülés volt. Erre az intézmények egy része maga is késznek mutatkozott. Már a 1990-es évek óta tapasztalhatóak voltak alulról jövő integrációs törekvések. Az ún. belső integráció, az új karok indítása, pedig olykor még korábbi időkre ment vissza (pl. a Miskolci Egyetemenél). A pénzügyi problémákkal küzdő intézmények körében a hajlandóságot növelte, hogy a FEFA pályázatokon keresztül e célra többletforrást igényelhetek. Az integrációs folyamat 1998-tól felgyorsult. Az oktatáspolitikai nem hagyott kétséget afelől, hogy határozott a keresztülvitelét illetően. 1999-ben megszületett az integráció jogi keretét biztosító törvény is. 2000. január 1-jével pedig megvalósult az integráció. Ennek a folyamatnak a részleteibe, a különböző oktatáspolitikai és intézményi törekvésekbe kívánunk bepillantást nyújtani dolgozatunkban. Keressük azokat az okokat, melyek az integráció mellett és ellene szóltak (ezen utóbbiakról jóval kevesebb szó esett). Végül röviden a megvalósulást követő majdnem két év tapasztalatairól ejtünk szót.

Jogi keretek

1993. évi LXXX. törvény és módosítása, az 1996. évi LXI. törvény

Az 1993. évi LXXX. törvény a felsőoktatásról (a továbbiakban: Ftv.) lehetővé tette a felsőoktatási intézmények szorosabb együttműködését. 1995-ben az Országgyűlés határozatban szögezte le a felsőoktatás fejlesztésére vonatkozó főbb célkitűzéseket. A határozat kimondta: “A felsőoktatási intézmények integrációs törekvéseivel kapcsolatban bővíteni kell az Ftv. módosítása során a jogi kereteket, lehetővé téve a szorosabb helyi

¹ Idézi: Nadas 1998, 2.

együttműködést.”² A kormány 1996 májusában rendelkezett a végrehajtást szolgáló feladattervről és a jogalkotási programról.³

A *törvény 1996-os módosítása* pontosan körülhatárolta az együttműködés kívánatos formáit. Az együttműködés vonatkozhatott a tantervek előkészítésére, tudományos kutatási és fejlesztési feladatok kidolgozására, a képzésre (például indíthatnak közös szakot), a doktori és a habilitációs fokozatok odaítélésének elbírálására (11.§ (3)). Az intézmények a szorosabb együttműködés érdekében (jogi személynek számító) társulásokat hozhattak létre, amelyben – eltérően az integrációban megvalósult formától - akadémiai és egyéb kutatóintézetek, esetleg alapítvány, vállalat, egyéb szervezetek és személyek is részt vehettek. Ezek nemcsak társulás, hanem egyéb elnevezéssel is működhetnek. A társulást a csatlakozó intézmények szerződésben hozták létre; működését a kormány jóváhagyásához kötötték. A társult intézmények lehetőségeit a törvény így határozza meg: “a társulást alkotó intézmények összehangolt oktatási és kutatási tevékenységet folytathatnak (közös szakokat indíthatnak, közös kutatási feladatokat dolgozhatnak ki és hajthatnak végre), közös oktatási és kutatási szervezeti egységeket hozhatnak létre, közös számítóközpontot, eszközparkot, könyvtárat, valamint szociális, kulturális és sportlétesítményeket tarthatnak fenn, illetve létesíthetnek, továbbá egységes gazdasági és igazgatási szervezetet alakíthatnak ki.”⁴

Míg az 1993. évi felsőoktatási törvény az intézményközi együttműködés legszorosabb formájaként a társulást határozta meg, addig ennek módosítása, az 1996. évi LXI. törvény már a szövetséget is lehetővé tette, és ezt az együttműködési formát már a teljes egyesülés előcsarnokának tekintette. A szövetségbe tömörülő intézményeknek ugyanis vállalniuk kellett, hogy a szerződéskötéstől számított két éven belül összeolvadnak. A szövetségkötésnek a minisztérium négy feltételt szabott. Az intézményeknek ki kellett mutatniuk, hogy

- “egymástól olyan távolságon belül helyezkednek el, amelynek alapján együttműködésük tényleges, bizonyítható gazdasági és szakmai előnyökkel jár;
- oktatási, kutatási, valamint egyéb ezekhez társuló tevékenységeik egymást kiegészítő jellegűek vagy egymásra épülnek;”⁵

Emellett kötelezettséget kellett vállalniuk arra, hogy

- “tételesen is felsorolt oktatási, kutatási és egyéb tevékenységeik szervezeti párhuzamosságát felszámolják;
- a törvény által előírt keretek között egységes gazdasági és igazgatási vezetésüket létrehozzák.”⁶

A szövetség megalakulásának további feltételeit, valamint az egységes integrált felsőoktatási intézménnyé történő átalakulás szabályait 1997 áprilisában kormányrendelet állapította meg.⁷

Az 1999. évi LII. törvény

A felsőoktatási intézményhálózat átalakításáról 1999-ben született törvény. A felsőoktatási törvény 5. §-a értelmében ugyanis állami felsőoktatási intézményt egyedül az Országgyűlés létesíthet, alakíthat át és szüntethet meg.

A törvény a felsőoktatási intézményeket a kari tagozódás alapján ún. jogelőd intézményekké bontotta, majd ezekből alakította ki az új integrált egyetemeket és főiskolákat.

² Az Országgyűlés 107/1995. (XI. 4.) OGY határozata

³ A Kormány 1049/1996. (V. 22.) Korm határozata

⁴ Ftv. 12. § (3)

⁵ Ftv. 12/A. § (3) a-b

⁶ Ftv 12/A. § (3) c-d

⁷ A Kormány 67/1997. (IV. 18.) Korm. rendelete

A különvált felsőoktatási intézmény intézményi tanácsának az 1999. január 1-jei állapot szerint vagyonmegosztási javaslatot kellett készítenie. A jogutód intézményt eszerint illeték meg a jogok és terhelik köteleességei. A javaslatokat 1999. július 15-ig kellett beküldeni az oktatási miniszternek, hogy ő a kincstári vagyonért felelős miniszterrel közösen a végső döntést meghozhassa. A törvény leszögezte, hogy a karon folyó képzéshez és a működéshez biztosítani kell a változatlan, a különválás előtti színvonal fenntartásához szükséges anyagi és tárgyi feltételeket. Emellett rendelkezett az integrációt koordináló és irányító testületek felállításáról is. A jogutód intézmények jogelőd intézményei közös Előkészítő Testületet (a továbbiakban: ET) hoztak létre. Amennyiben a jogelőd intézmények szövetségi formában működtek korábban, az ET feladatait a szövetségi szenátus látta el. Az ET tagjai a jogelőd intézmények kari illetve – karokra nem tagozódó intézményeknél – intézményi tanácsa (azok oktatói illetve hallgatói része) által választott 2-2 oktató és 1-1 hallgató. Tagok voltak továbbá a jogelőd intézmények vezetői (dékán illetve rektor/főigazgató). A testület vezetőjét a tagok többségi szavazással választhatták meg. Az ET-nek 1999. augusztus 31-ig létre kellett hoznia a Gazdálkodási Előkészítő Bizottságot (a továbbiakban: GEB), amely feladatául a jogelőd intézmények vagyoni jogainak és kötelezettségeinek összegzését kapta. A GEB-nak a vagyonátvevő jelentést október 31-ig kellett elküldenie az oktatási, valamint a felügyeletet ellátó miniszternek. A testületben minden jogelőd intézménynek képviseltetnie kellett magát, gazdasági (fő)igazgatóik pedig tanácskozási joggal vettek részt ülésein. Az ET javaslatot tehetett (július 31-ig) a jogutód intézmény kari tagozódásának módosítására, meg kellett küldenie (augusztus 31-ig) javaslatát a jogutód intézmény felvételi tájékoztatójára. Szeptember 15-ig kellett elkészítenie és elküldenie az oktatási miniszternek az Ideiglenes Intézményi Tanács (a továbbiakban: IIT) Választási Szabályzatát, majd október 15-ig eszerint kellett lebonyolítania az IIT megválasztását. Szeptember 30-ig kellett a testületnek kidolgoznia javaslatát a jogutód intézmény alapító okiratára, a SzMSz-ra, a Gazdálkodási Szabályzatra és egyéb működéshez feltétlenül szükséges szabályzatokra.

Az IIT 2000. január 1-jétől a jogutód intézmény intézményi tanácsaként működött egészen az új intézményi tanács megválasztásáig, amelynek határideje 2000. december 31-e volt. Az IIT-ban biztosítani kellett a jogelőd intézmények (illetve ezek karjainak) képviselőségét. A tagok legfeljebb egyharmadának a hallgatók közül kellett kikerülnie. Az IIT 1999. október 31-ig dönthetett a jogutód intézmény vezetésére beérkezett pályázatokról, amelynek alapján az oktatási minisztérium november 30-ig terjeszthette elő javaslatát a köztársasági elnöknek (rektor), illetve a miniszterelnöknek (főigazgató).⁸ Az intézmény jövő vezetőjének az IIT október 31-ig tehetett javaslatot – az oktatási miniszter egyetértésével – a gazdasági (fő)igazgató személyére. A jogutód alapító okiratát és főbb szabályzatait az IIT-nek – az ET javaslata alapján – november 30-ig kellett elfogadnia és megküldenie az oktatási miniszternek.

A korábban karként működő jogelőd intézmények a továbbiakban is karok maradtak, a karokra nem tagozódó jogelőd intézmények pedig a jogutód intézmények karjaiként működtek tovább. A kari szintű vezetők az integráció után is pozíciójukban maradhattak. A kari tanácsok megbízatása is tovább élt és nem vesztette hatályát a kari szabályzat sem. Amennyiben a jogelőd intézmény nem tagozódott karokra, rektora, illetve főigazgatója a jogutód intézményben dékánként vagy kari főigazgatóként dolgozhatott tovább.

A törvény a 2000. évet átmeneti időszakként tekintette, és külön szabályozta. Az intézményi tanács – a kari tanács egyetértésével – eszerint három kérdésben hozhatott döntéseket:

⁸ Azok a rektorok, akiknek kinevezése 2000. január 1-je után járt le és más – intézményi és kari - vezetői megbízást nem kaptak, címzetes rektorként tevékenykedhettek az eredeti megbízás lejártáig.

- a rendelkezésre álló vagyon felhasználásáról;
- a kari oktatási, kutatási és más kari szervezeti egységek átalakításáról;
- a kar használatában álló ingó és ingatlan vagyon sorsáról.

A jogutód intézmény karjai gazdasági egységnek számítottak, és részjogú költségvetési egységként működhetnek tovább. Az intézményi tanács a karoknak a fenntartási és működési költségeik fedezésére az intézményi normatíva min. 90 %-át kellett, hogy biztosítsa. A feladatuk ellátásához kapcsolódó bevételeik felett önállóan rendelkezhetnek. Az adósságok tekintetében a törvény úgy intézkedett, hogy a jogelőd intézménynél 2000. január 1-je előtt keletkezett adósság és kötelezettségvállalás a jogutód intézményben az adott gazdasági egységet terhelje. A jogutód intézményeknek biztosítaniuk kellett, hogy az 1999/2000-ben felvett hallgatók tanulmányaikat abban a képzésben folytathassák, amelyet megkezdtek.

Az integrációs miatt módosításokat kellett végrehajtani az 1993. évi felsőoktatási törvényen. (Ezekből azonban csak a legfontosabbakat emeljük ki.) Ezt indokoltá tette többek között az a tény, hogy olyan integrált főiskolát is létrehoztak, amely csak egy tudományágban folytat képzést. Az új helyzethez kellett idomítani a székhelyen kívüli képzés feltételeit is. Le kellett szögezni, hogy egyetem főiskolai kar is működhet, és meg kellett változtatni a vezető beosztások elnevezését (főiskolai rektori cím bevezetése). Módosításra került az intézményi tanács hatásköre és összetétele, valamint számos kérdés az egyetemi-főiskolai tanárok és vezetők megbízása körül. Ezt elsősorban a korábban nem létező beosztások (kari főigazgató és főiskolai rektor) indokolták. Némileg változott az oktatási miniszter, a MAB és az FTT jogköre is. Bővült a tudományterületek köre a hitéleti képzéssel, és kitzúzték a székhelyen kívüli képzés akkreditálásának határidejét 2002. június 30-ra. Ugyanaddig kell teljesíteniük az intézményeknek működésük törvényben lefektetett követelményeit.

A törvény végül rendelkezett arról, hogy az OM költségvetésében különítsenek el forrást a jogutód intézmények tartalmi és szervezeti fejlesztéséhez, valamint a felsőoktatási fejlesztési programban meghatározott feladatok teljesítéséhez.

Az integrációt megelőző együttműködési formák

Az 1990-es évek elején számos kezdeményezés történt intézményi együttműködésre. Problémát jelentett azonban a törvényes háttér teljes hiánya. A helyi törekvések támogatására ezért 1992 februárjában Felsőoktatás-fejlesztési Tárcaközi Vegyes Bizottság alakult, amelyben a Magyar Rektori Konferencia, a Főiskolai Főigazgatói Konferencia, az Országos Felsőoktatási Érdekvédelmi Szövetségek, az MTA, a szakminisztériumok, a PM és az MKM képviseltette magát. A bizottság a történelmi hagyományaiban fellelhető universitasok újjászervezése és főiskolai társulások alakítása érdekében javaslatcsomagot dolgozott ki "A magyar felsőoktatás fejlesztése 2000-ig" címmel. Ennek megvalósítását 3-5 évben jelölte meg. A fejlesztési javaslatokban hat un. tudományegyetemi universitas (Budapesten kettő, Szegeden, Debrecenben, Pécsen és Miskolcon), három un. szakegyetemi universitas (Agrár Universitas (Gödöllő), a veszprémi és a soproni universitas) és nyolc főiskolai szövetség (a Budapesti Polytechnicum, a Budapesti Gazdasági Főiskolák Szövetsége, valamint a nyíregyházi, a győri, a kecskeméti, a székesfehérvári, a szolnoki és a szarvasi székhelyű szövetség) szerepelt. Az un. speciális (katonai, egyházi, műszaki) főiskolák számára önálló fejlesztési, modernizációs utat dolgoztak ki. A fővároscentrikusság oldására két nagy szerveződés kialakítását látták indokoltnak: a Kelet-Magyarországi Egyetemi és Főiskolai Szövetséget és a Nyugat-Magyarországi Egyetem Szövetségét.

Az egyik legkorábbi a szegedi kezdeményezés volt. Még 1990 februárjában felállították a Szegedi Felsőoktatási Tanácsot, amelynek a feladata a széttagoaltság megszüntetése, az

összehangolás volt, de inkább csak előkészítő funkciókat látott el. Az első tényleges társulásnak az 1991 júniusában felállított Debreceni Universitas tekinthető. Ezt hasonlóak követték Pécsen, Miskolcon, Szegeden, Budapesten, Kecskeméten és Nyíregyházán. Ezek a szerveződések különböző néven jöttek létre. Használatos volt a szövetség elnevezés (pl. Miskolci Egyetemi Szövetség vagy Agráregyetemek és Kutatóintézetek Szövetsége (Gödöllő), de az egyesülés, egyesület név is (pl. Kecskeméti Főiskolai és Kutatói Egyesülés vagy Nyíregyházi Főiskolai Egyesület). Egyetemekenél azonban általában az universitas kifejezéssel találkozhattunk: Szegedi Universitas Egyesülés, Debreceni Universitas Egyesülés, Janus Pannonius Universitas. Ezeknek az önkéntes, autonóm intézmények – köztük olykor kutatóintézetek – konszenzusán alapuló társulásoknak a távlati célja az egységes egyetem kimunkálása volt, ezáltal pedig nemzetközi normáknak megfelelő, európai léptékű, egységes egyetemi szervezet kialakítása volt. Ennek érdekében képzési formák indítását, az áthallgatás és az átoktatás lehetőségeinek a megteremtését, valamint a közös infrastrukturális háttér kialakítását tervezték. A megvalósulás azonban gyakorlatilag kimerült a javaslatok elkészítésén. Sőt olykor, mint Debrecen vagy Nyíregyháza esetén, ezekben is inkább az intézmény önfejlesztése állt a középpontban és nem az együttműködés lehetőségei. Talán a legtöbb kezdeményezés a pécsi universitas nevéhez fűződött, ahol új koordinációs testületek (pl. az Universitas Innovációs Iroda) létrehozására is sor került.⁹

1992-ben jegyezték be a Budapesti Politechnikum nevet viselő szövetséget. Az öt alapító intézményhez (Bánki Donát Műszaki Főiskola, Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola, Kandó Kálmán Műszaki Főiskola, Könnyűipari Műszaki Főiskola, Ybl Miklós Műszaki Főiskola) később további kettő csatlakozott (Gábor Dénes Műszaki Informatikai Főiskola, szentendrei Kossuth Lajos Katonai Műszaki Főiskola). A megalakulásnál fontos szempontot játszott az első FEFA pályázat meghirdetése. Közös használatú egységeket állítottak fel, és egy új közös szakot is indítottak. Szorosabb együttműködés azonban nem alakult ki.¹⁰

Számos kezdeményezésről lehetne azonban még beszámolni. 1992-ben például a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem, valamint a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola létrehozta a Nyugat-magyarországi Egyetemi Regionális Szövetséget, amelyhez később csatlakozott a PATE Mosonmagyaróvári Kara.¹¹ A Közép-Magyarországi Egyetemi és Főiskolai Egyesület 1995-ben született meg a Gödöllői Agrártudományi Egyetem, a Jászberényi Tanítóképző Főiskola, a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, valamint a Zsámbéki Katolikus Tanárképző Főiskola részvételével. Az Egyesület később kibővült a szolnoki Kereskedelmi és Gazdasági Főiskolával, valamint az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolával, és felvette a Közép-Magyarországi Egyetemi Szövetség nevet.¹² Ezek a különböző együttműködések nem bizonyultak mindig tartósnak, de a lényegét tekintve az integrációban ezek a spontán kezdeményezések valósultak meg.

Néhány intézmény még a törvény meghozatala előtt önként rászánta magát az összeolvadásra. Pécsen 1990-re vezethető vissza a kezdeményezések, amikor a Janus Pannonius Tudomány (JPTE), a Pollack Mihály Műszaki Főiskola és a Pécsi Orvostudományi Egyetem (POTE) létrehozta a Pécsi Universitas Egyesülést, amely már ekkor az egységes egyetem megteremtését jelölte ki célul. Az előbbi két intézmény egyesülése 1995. június 1-jén létrejött: a Pollack a JPTE egyik karjává alakult át. A Pollack kihelyezett bajai tagozata azonban nem csatlakozott, hanem 1996 nyarán az ugyancsak bajai Eötvös József Tanítóképző Főiskolával társult létrehozva az Eötvös József Főiskolát.¹³

⁹ Daróczi, Venter 1995, 12-16.

¹⁰ Legát 1996, 6-7.

¹¹ Pusztay 1997, 11.

¹² MF Műhely ... 1998, 16-17.

¹³ Riba 1999a, 76-77.

Az integráció megítélése, javaslatok

A szakirodalom alapján egyértelműen azt a megállapítást tehetjük, hogy az integráció végrehajtását a szakmai körökben elfogadták, sőt szükségesnek vélték. A Magyar Felsőoktatásban tanulmányok sora foglalkozott a témával. Illyés Sándor elsősorban az egyetem és főiskolák egyesülésének kérdésével foglalkozott, valamint ennek kapcsán a képzési szerkezet kialakításával.¹⁴

Barakonyi Károly szintén azok közé tartozott, akik szükségesnek tartották az integrációt. Sőt meglehetősen élesen fogalmazott: “Az integráció megvalósításának halogatása, álmegoldások lehetővé tétele csak tovább mélyíti a magyar felsőoktatást fenyegető válság veszélyét.”¹⁵ Mellette szól a történelmi hagyomány, de egyfelől kényszer - hiszen az államháztartás reformja hatékonyabb felsőoktatást követel -, de egyben divat is – vélte Barakonyi. Tanulmányaiban a kari integrációt tartotta kívánatosnak. Több megoldási formát is felvázolt: az első tanulmányában négy, a másodikban pedig ezt finomítva három szervezeti formát.¹⁶ Ezek az univerzitas, az egy városban lévő intézményekben létrejövő társulás/szövetség, a regionális (multicampus) egyetem, az integrált (többkarú) egyetem, illetve a társulás (univerzítás), a szövetség és a kari integrációjú (többkarú) egyetem. Mindegyik szerveződés esetén megvizsgálta annak előnyeit és hátrányait. Végül mindkettőben ugyanarra a szövetkeztetésre jutott: “az integráció céljait az *azonos városban* működő *többkarú* integrált intézmény valósítja meg leginkább.”¹⁷

Frenyó V. László 1996-ban szakirodalmi tanulmányt írt az integrációról, amelyben Barakonyi gondolatait is felhasználta. A szerző az integrációt hatékony eszköznek tartotta, amely – vélte - a modernizációs folyamat hajtóereje lehet. Körvonalazta az átalakítás legfontosabb céljait, majd két szervezeti formát (modell) elemzett: az egyetemi (főiskolai) szövetséget, valamint az integrált, kari tagozódású egyetemet. Végül megoldási javaslatokat vázolt fel, aláhúzza az anyagi feltételek biztosításának szükségességét.¹⁸

A felsőoktatási törvény 1996. évi módosításához fűzött észrevételeket Pruberger Tamás. Hiányolta a belső karok és szakok szerint tagozódás átrendeződésére vonatkozó iránymutatást. Úgy tapasztalta, hogy az egy helyen működő azonos szintű felsőoktatási intézmények nem hajlandók egymással egyesülni, hanem keresik a lehetséges kibúvókat. Az összevonásoknál – az elhelyezkedés mellett – a vertikális, több szintű felsőoktatás egy intézményrendszeren belüli megvalósítás lehet szempont – vélte. Óva intett a túl nagy egyetemek létrehozásától.¹⁹

Ladányi Andor a 1997-ben Magyar Felsőoktatásban megjelent tanulmányában²⁰ hosszasan sorolta azokat a pozitívumokat, amelyek az integráció eredményes megvalósulásával járnának. Elismerte, hogy az integráció fontos eszköze a felsőoktatás modernizációjának, és óva intett mindenkit attól, hogy célnak tekintse. Javasolta, hogy az oktatói, hallgatói aggodalmak eloszlátása érdekében, jelentőségeit, előnyeit szélesebb körben hozzák nyilvánosságra. Az aggodalmak közül – mint leggyakoribbat - kiemelte azt, hogy a kisebb intézmények az integrált egységben hátrányosabb helyzetbe kerülnek a nagyobbakkal szemben. Úgy gondolta, hogy a fenntartások eloszlátásához szükséges megteremtteni a karok önállóságának jogi garanciáit: A felsőoktatási törvényt módosítva

¹⁴ Illyés 1996, 8-10.

¹⁵ Barakonyi 1996b, 1280.

¹⁶ 1996 elején a Magyar Felsőoktatásban jelent meg írása, az év végén pedig a Magyar Tudományban.

¹⁷ Barakonyi 1996b, 1279.

¹⁸ Frenyó 1996, 9-14.

¹⁹ Pruberger 1997, 15-16.

²⁰ Ladányi 1997, 12.

részletesen meg kell határozni a fakultások hatáskörét; biztosítani kell önállóságukat mind oktatási, mind kutatási, mind személyi kérdésekben, mind pedig gazdasági ügyekben. Ladányi úgy véli, hogy “az egy városban, illetve néhány esetben egymáshoz közeli városokban működő intézmények szervezeti egyesítését célszerű megvalósítani.”²¹ A következő intézmények megvalósítását tartja kívánatosnak:

- Debreceni (kelet-magyarországi) regionális egyetem: Hajdú-Bihar megye és Nyíregyháza állami felsőoktatási intézményei, illetve intézményi részlegei
- Szegedi (dél-alföldi) regionális egyetem: Csongrád megye állami felsőoktatási intézményei és intézményrészlegei
- Miskolci (észak-magyarországi) regionális egyetem: miskolci, egri, sárospataki állami felsőoktatási intézmények
- Pécsi (dél-dunántúli) regionális egyetem: pécsi, kaposvári, szekszárdi, valamint a Zala megyei állami felsőoktatási intézmények, illetve intézményi részlegek
- Nyugat-magyarországi regionális egyetem: soproni és szombathelyi felsőoktatási intézmények, valamint a Pannon Agrártudományi Egyetem mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kara
- Győri integrált főiskola
- Kecskeméti integrált főiskola
- Békés megyei integrált főiskola
- A SOTE, a HIETE, az MTE (és az Állatorvosi Egyetem)
- GATE, a KÉE (és az Állatorvosi Egyetem)
- A budapesti pedagógusképző integrációja az ELTÉ-be
- A budapesti műszaki főiskolák szervezeti egyesítése

Ladányi támogatta volna a kutatási és oktatási együttműködések erősítése érdekében a kutatóintézetek és a felsőoktatási intézmények társulását is, de egyes esetekben integrációjukat is lehetségesnek tartotta volna. Külföldi példák és megvalósult hazai átszervezések alapján úgy látja, hogy az integráció két-három év alatt különösebb nehézségek nélkül megvalósítható lenne, mégpedig az esetek többségében – a szövetséggé alakulás nélkül – a teljes integráció.²²

Élesen kritizálta az integrációs folyamatot Pusztay János. Hiányolta a felsőoktatási koncepciót, a tudatos központi irányítást. Azt tapasztalta, hogy “az integrációt az intézmények oldaláról mindenki úgy értelmezi, ahogy pillanatnyi érdekeinek a leginkább megfelel, a felsőoktatás irányítása pedig kullog az események után – az intézményi autonómiára hivatkozva meg sem kísérli, hogy beavatkozzon az események menetébe.”²³ Rámutatott a magyar felsőoktatási intézményhálózat egyenetlen eloszlására, és szükségesnek ítélte ennek megváltoztatását. Szerinte azonban eddig csak álintegrációk jöttek létre, a tényleges integráció pedig lehetetlennek tartotta.²⁴

Az integrációnak a kutatásra való várható pozitív hatásáról írt Patkós András. Véleménye szerint az integráció kidolgozott forgatókönyve hiányos, nincs tekintettel a felsőoktatási elit helyzetértékelésére, ami megkerülhetetlen, és egyben az integrációs folyamat kezdőállapota. A felsőoktatási oktatói-kutatói közösség az integrációt – benyomása alapján – az oktatás és a kutatás szabadságának törvényben deklarált joga ellen ható, tisztán szervezeti átalakításaként

²¹ Uo.

²² Uo. 12-13.

²³ Pusztay 1997, 10.

²⁴ Uo. 10-12.

éli meg. Az egyetemi vezetők csak azért fogadják el az integrációt, mert így remélnék többeltámogatást.²⁵

Jól körvonalazható az egyetemi/főiskolai szféra integrációval kapcsolatos véleménye azon a tanácskozáson, amelyet “MF Műhely az Oktatáskutató Intézetben” címmel 1998 elején rendeztek. Az alábbiakban a felszólalásokban kikristályosodó problémákat, körvonalazódó javaslatokat összegezzük. Az integráció két lehetséges megvalósulási útját Hrubos Ildikó így foglalta össze: “Az egyik szerint az Országgyűlés mint tulajdonos törvényben vonja össze az egyetemeket, előzetesen kidolgozott koncepció alapján, amelyet a közvetítő szervezetek igyekeznek elfogadtatni a szereplőkkel. A másik megoldás az egyetemekre bízva az integrációt, mintegy spontán, és így hosszadalmasabb folyamatként kezelve azt, de megtámogatva pénzügyi ösztönzéssel.”²⁶ Majd így folytatta: “Most viszont meglehetősen ellentmondásos helyzetet találunk, hiszen a törvény az intézményekre bízva a döntést, de rendkívül rövid határidőt szab a megvalósításra, és igen erős jogi és anyagi kényszert alkalmaz.”²⁷ A résztvevők többsége a második út mellett szólt. Megegyeztek abban, hogy az integrációt egy spontán szervezeti folyamatnak kell megelőznie, azonban elvárták (volna) a államtól, hogy az elveket meghatározza, országos szintű, egységes koncepciót alakítson ki, hogy kiszabott mederbe terelje a kezdeményezéseket. Benczúr András a FEFA akkori ügyvezető elnöke ezzel összhangban fogalmazott: “... az integráció megvalósításában nem sikerült eljutnunk egy olyan pontig, ahol ez egy kézbentartott, és megfelelő elvek által irányítottan és tervezetten kezelt folyamat lenne.”²⁸ Több felszólalásban felmerült (például Barakonyi Károlynál vagy Balogh Árpádnál) hogy az integráció megvalósítása előtt - hiszen ennek a felsőoktatási reform egészébe kell illeszkednie -, el kellene döntenie, hogy a magyar felsőoktatás duális vagy lineáris szerkezetű legyen-e. Számos észrevétel vonatkozott a Világbank tevékenységére. A legfontosabb problémát általában abban látták, hogy a világbanki követelményrendszert nem ültették át a speciális magyarországi helyzetre (Balogh Árpád, Dovala Márta). Bírálták – többek között - a pályázatok elbírálásának módját is (Fésüs László). Azok az intézmények (így a kecskeméti vagy a debreceni szövetségek tagjai), amelyek elhatározták magukat az integráció mellett, hosszú évek előkészítő munkája volt mögöttük, nemcsak a kormánytól vártak el határozottabb politikát, hanem éretlenkedve álltak a világbanki program csúszása előtt is. Visszalépésnek fogták fel emellett az 1996. évi törvény rendelkezéseit. (Az előterjesztéshez képest elfogadott módosítás (a két éves határidő) beiktatása többek ellenérzését is kiváltotta (Hrubos Ildikó, Fésüs László).) Számos más problémát is felvetettek a felszólalók: pl. a professzionális egyetemi vezetés kialakításának, a satelit-intézmények jogi státuszának kérdése stb.²⁹

Külön kell említeni a felelős egyetemi, főiskolai vezetők integrációval kapcsolatos véleményét. A JATE rektora annak a kifogásának adott hangot, hogy fogalmilag nem tisztázott pontosan, milyen típusú integrációkat akarnak megvalósítani. Van, ahol a földrajzi adottság kínálja az integrációt (Debrecen, Pécs, Szeged) – vélte -, létezik azonban egy szétszórott intézménycsoport is, és külön kell foglalkozni Budapest kérdésével. Nézete szerint nem a szervezetnek kell lennie a fő célnak, hanem az új kihívásoknak megfelelő tevékenységvonulatot kell kialakítani, s ennek a tevékenységsorozatnak a működéséhez kell felépíteni az optimális szervezetet.³⁰ Az intézmények – ez derül ki a Mészáros Imre készítette interjúkból – várakozással néztek az integráció elé.

²⁵ Patkós 1998, 22.

²⁶ MF Műhely ... 1998, 19.

²⁷ Uo.

²⁸ MF Műhely ... 1998, 3.

²⁹ MF Műhely ... 1998, 2-29.

³⁰ Madarász 1997a, 7.

Szükség van-e az integrációra?

A felsőoktatás szükségességét általában szakmai és pénzügyi okokkal szokták magyarázni. Szakmai előnyként emlegetik többek között a nagyobb intézmények rugalmasabb képzési lehetőségét, a takarékosagra pedig az azonos funkciót ellátó egységek – adminisztráció, könyvtár, kollégiumok – és az eszközpark összevonása kínál lehetőséget.³¹ Az integrációnak egyik célja az volt, hogy megkönnyebbítse az interdiszciplináris szakok indítását, hogy lehetővé váljék a szorosabb együttműködésre nemcsak a képzésben, a kutatásban és a pályázatokban. A mai világ ugyanis megköveteli a multi- illetve interdiszciplináris megkötelezettséget. A nagyobb egyetemek nagyobb érdekérvényesítési lehetőséggel is rendelkeznenek, mind a külföldi, mind a belföldi kapcsolatokban. Az apró intézmények ellenben érzékenyek egy-egy szakterület konjunkturális helyzetére, oktatói karuk kicsi, képzési kínálatuk szűk.³²

Az Oktatási Minisztérium az integrációs törvény előterjesztésében körülhatárolta az integrációval elérni kívánt főbb célokat:

- “A képzési kínálat növelése és az oktatás színvonalának emelése, különös tekintettel a munkaerőpiac, a gazdaság és a tudomány változó igényeinek leginkább megfelelő, rugalmas változó képzési szerkezet kialakítás.
- A szellemi erőforrások egyesítése a nemzetközi szintű multi- és interdiszciplináris kutató-fejlesztő tevékenység érdekében.
- Racionális intézményi struktúra, szakmai, gazdasági irányítás és hatékonyabb gazdaságosabb intézményi működés, üzemeltetés megvalósítása.
- A felsőoktatási intézményeknek a regionális fejlesztés általános szellemi kell válniuk, tekintettel a felnőttoktatási, az EU csatlakozás miatt elkerülhetetlen társadalomépítési és a gazdasági-fejlesztési feladataikra is.
- A tehetséggondozás megerősítése, egyrészt a többirányú, egyidejű képzés megkönnyítésével, másrészt a doktori iskolák a jövő innovatív, alkotó értelmisége nevelésének, valamint a kutató-fejlesztő munkának a felsőoktatási intézményekben megjelenő szellemi műhelyei.
- Az intézmények stabilitásának növelése azáltal, hogy a tudományágak sokaságának megjelenése ugyanabban a szervezetben kevésbé teszi azokat kiszolgáltatottakká a gazdaság és a piac gyors változásaival szemben. Ez tekintettel arra, hogy a különböző tudományterületeken a szellemi erőforrások kiépítéséhez jellegzetesen két évtizedre van szükség, és ezért a pillanatnyi piac, bár meghatározó lehet a továbbképzés és felnőttoktatás esetében, semmiképpen nem lehet döntő tényezője a felsőoktatás szerkezete kialakításának – segít ésszerűen gazdálkodni társadalmunk szellemi erőforrásaival.
- A felsőoktatás teljesítményorientált, minőséget támogató normatív finanszírozásnak, az intézmények átlátható és kiegyensúlyozott gazdálkodásának a bevezetése, a gazdálkodási kööttségek megfontolandó oldása mellett. Ezzel lehetőség nyílik felelős, hosszú távú intézménypolitika kimunkálására, hatékony fejlesztésekre, mivel az intézmények biztosak lehetnek, hogy ésszerűsítéseik nem vezetnek támogatásuk csökkentéséhez.
- Az intellektuális és infrastrukturális kapacitások hatékony kihasználása, a felesleges párhuzamosságok felszámolása és a jövőbeni párhuzamos fejlesztésének elkerülése.

³¹ Riba 1999a, 76.

³² Előterjesztés 1999, 1. Hasonló célkitűzésekkel találkozhatunk a szakirodalomban is: Ladányi 1997, 12 vagy Barakonyi 1996, 11.

- A Kormány oktatás-, tudomány- és (áttételesen) vidékpolitikájának kormányzás-technikailag is hatékony végrehajtása, tekintettel az egyes (pl. agrár, egészségügy) ágazatok feladatellátására is.³³

A végső cél nagy általánosságban röviden így fogalmazható meg: a felsőoktatás fejlődése, modernizációja, hatékony működése.

Az integráció megvalósulása

Az integrációs folyamat 1998 végén gyorsult fel. A kormányzat koncepciót dolgozott ki, majd az intézményekkel történő egyeztetést követően az Oktatási Minisztérium törvényjavaslatot nyújtott be, amelyet 1999 nyarán fogadott el az Országgyűlés. A döntéshozatalban két szempont játszott szerepet. Az 1998-ban megválasztott kormányzat határozottabban kiállt az integráció mellett, másrészt két okból kifolyólag is mintegy kényszerítve volt erre. A felsőoktatási törvény 1996. évi módosítása 1998. december 31-ével hatályon kívül helyezte a felsőoktatási intézmények felsorolásáról szóló mellékletet, és 1998 végén jártak le a márciusban megkötött Világbanki Kölcsönegyezményvel kapcsolatos integrációt előkészítő intézményfejlesztési tervek határidejei is.³⁴

A felsőoktatási intézmények integrációjáról szóló kormányhatározat 1998-ban született meg. Az Oktatási Minisztérium (OM) ez év decemberében integrációs tervet tett közzé, amely tartalmazta a kialakítandó intézményeket. A minisztérium elképzeléséről az egyetemek-főiskolák 1999. január 15-ig mondhattak véleményt. A miniszter eltökélten nyilatkozott az integráció végrehajtásáról: “A mi integrációs elképzelésünk egyirányú utca: az intézményeknek már nincs visszaút.” – nyilatkozott Pokorni Zoltán oktatási miniszter.³⁵ Az érintett intézmények kisebb változásokat még eszközölhettek, de a kormányzat február végéig mindenképpen a kormány elé akarta vinni a kérdést. Világossá vált, hogy az integráció végrehajtásához elengedhetetlen lesz a felsőoktatási törvény módosítása. Az oktatási tárca által kidolgozott integrációs alapelvek szerint (amelyet kormányhatározatban is kiadtak³⁶) a vidéki és a budapesti intézmények más-más alapon szerveződnenek át: míg a fővárosi egyetemek-főiskolák esetében – a Budapesti Tudományegyetem kivételével – a szakmai közelség volt a fő szempont, addig a vidékieknél az egy város-egy intézmény elv volt a döntő. A felügyeletet az intézmények nagy többségénél az OM látná el, egyedül a katonai egyetem és a Rendőrtiszti Főiskola tartozna más tárcához: a Honvédelmi és a Belügyminisztériumhoz. (Később azonban vita tárgyát képezte az agrárintézmények hovatartozása.)

A tervnek néhány bizonytalan pontja is volt. Kérdéses volt például az ELTE helyzete. A minisztérium és az egyetem is kívánatosnak tartotta volna a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem integrálását, ez azonban elutasította, hogy a Budapesti Tudományegyetem karává váljon az Államigazgatási Főiskolával együtt. A Budapesti Pedagógiai Főiskola egyesítette volna az ELTE Tanárképző Főiskolai Karát, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolát és a Budapesti Tanítóképző Intézetet. Viták övezték a létesítendő Pannon Egyetemet is. Problémát jelentett, hogy a tervek nem szóltak az egyetemek és főiskolák kihelyezett tagozatairól, holott ezek újabb városi intézmények kialakítását tették volna lehetővé (pl. Győrött).

³³ Előterjesztés 1999, 3.

³⁴ Előterjesztés 199, 2.

³⁵ Riba 1998, 134.

³⁶ A Kormány 1157/1998. (XII. 9.) Korm határozata.

Az intézmények jó része a javaslatban autonómiájának megsértését látta. A Rektori Konferencia le is szögezte, hogy az integrációt az egyetemek autonómiájának tiszteletben tartásával kell megvalósítani,³⁷ és sérelmezte, hogy nem vehetett részt a terv kidolgozásában (ennek néhány pontjával nem is értett egyet). A BKE ódzkodott a Budapesti Egyetembe való olvasztása alól, és folyamatosan amellet lobbizott, hogy csak az Államigazgatási Főiskolával kelljen egyesülnie. A legnagyobb ellenállást az orvosi és az agráregyetemek mutattak. Előbbiek sérelmezték, hogy a (SOTE kivételével) mindannyian karrá “degradálódnak”, valamint nehezményezték, hogy néhányuktól elcsatolnák egészségügyi főiskolai karukat. Ezért arra az álláspontra helyezkedtek, hogy legfeljebb egy lazább, szövetségi szintű integrációt támogathatnának, de semmiképpen nem akartak szorosán integrálódni. Még az is felvetődött, hogy esetleg visszatérnének az Egészségügyi Minisztérium felügyelete alá. Hasonló terveket fontolgatott néhány agráregyetem is, ők a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium irányítását látták volna szívesebben.³⁸

A beérkezett javaslatok alapján a decemberi tervezet támogatása az intézmények részéről mintegy 80 %-os volt. A vélemények figyelembe vételével és szakértők bevonásával ezért az oktatási tárca február elején a decemberi terv több ponton módosított változatát hozta nyilvánosságra. Továbbra sem volt azonban eldöntve, hogy mi legyen az egyetemek-főiskolák által az integrált intézményekbe bevitt vagyons és köteleesség sorsa. (Felmerült az az elképzelés is, hogy ahogy a bankokat konszolidálta az állam, most megtehetné ezt az eladósodott felsőoktatási intézményekkel. Ez a remény azonban nem valósult meg.)

Az újabb terv is viták sorát váltotta ki. A tárca szemére vetették, hogy szakmailag teljesen heterogén intézmények kialakítását szorgalmazza, hiszen főképp egyes integrálandó főiskoláknál csak minimális kapcsolódási pontok voltak. A tervben továbbra is maradtak problémás pontok: így a korábban már említett Pannon Egyetem és a Tessedik Sámuel Főiskola székhelyének kérdése, valamint a nyíregyházi intézmények jövője. Noha a minisztérium szívesen látta volna a továbbiakban a budapesti óriásegyetemet (amely az újabb verzió szerint már az ELTE nevet viselte volna), ez a törekvésük a BKE ellenállásán lassan végérvényesen megbukott. A budapesti főiskolai konglomerátum sorsa még mindig nem dőlt el végérvényesen. A tervben továbbra is a Budapesti Pedagógiai Főiskola maradt benne, de ennek elképzelt tagjai inkább az ELTÉ-vel való társulás mellett igyekeztek meggyőzni a tárca irányítóit. Továbbra is a legnagyobb ellenállást az orvosi és az agráregyetemek fejtették ki. A felügyelet kérdése sem került le a napirendről. Ugyan Gógl Árpád egészségügyi miniszterrel Pokorni Zoltán hamar megegyezett, de Torgyán József egy ideig kitarzott az intézmények átvétele mellett, akik ettől a lépéstől elsősorban pénzügyi helyzetük javulását várták. Az orvosi egyetemek vezetőinek többsége egyértelműen elszigeteltnek tartotta az integrációt. Muszbek László, a DOTE akkori rektora úgy vélte, hogy az egyetemi klinikákon folyó betegellátó munka finanszírozási háttere nincs megfelelően rendezve. Szerinte az infrastruktúrára a felügyeletet ellátó minisztérium nem fordít elég gondot, és biztosítani kellene, hogy a betegellátás bevételeit az intézmények külön kezelhessék, egyébként a pénzek sorsa bizonytalan lenne. Kérdéses volt az is, hogy az integráció esetén ki legyen a felelős a betegellátásért. Mindezért az orvosegyetemek többsége továbbra is a szövetségi rendszert tartotta megfelelőnek.³⁹

A március elején hozott kormányhatározat pontot tett a viták végére. Döntés született a Pannon Agrártudományi Egyetem ügyében: az egyetemet dezintegrálják, karjait háromfelé csatolják, Kaposvárott pedig egyetemet hoznak létre. Pokorni Zoltán maga nem értett egyet ezzel a megoldással, de a keszthelyi Georgicon vezetése üdvözölte a döntést, mely a régi

³⁷ Uo. 134-136.

³⁸ Riba 1999a, 77-78.

³⁹ Riba 1999b, 103-106.

veszprémi kapcsolatok fenntartását jelentette. Eldőlt a budapesti intézmények sorsa is, sem a nagy egyetem, sem a nagy tanítóképző főiskola terve nem valósult meg. A valóban heterogén intézménnyé váló Gödöllői Egyetembe olvadó Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem nehezményezte a Gödöllői központ elfogadását. Értetlenkedést váltott ki a véglegesített terv a győri intézményekről: itt nem egyesülne a két helyi főiskola, hanem az Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolát a Nyugat-Magyarországi Egyetemhez csatolnák. Pokorni Zoltán oktatási miniszter, akinek a véleménye szerint csak a szükséges kompromisszumokat valósították meg, így nyilatkozott: "A legjobb terv is annyit ér, amennyit megvalósítanak belőle, s a mostani módosításokat még szakmailag elfogadható árnak tartom az integrációért."⁴⁰

A kormányhatározat az 1999 júniusában elfogadott felsőoktatási integrációs törvényben emelkedett törvényerőre. A törvény értelmében az integrációnak 2000. január 1-jével meg kellett valósulnia. 2000-et azonban csak átmeneti esztendőnek tekintették, amely elsősorban a szervezeti összeolvadásra szolgál. Először is ki kellett alakítani a jövőbeni intézmények vezetését. A törvény elfogadása után ezért megkezdődött az egyeztetés az integrált intézmények között az új főigazgató, illetve az új rektor személyét illetően. Létre kellett hozni az új főiskolai, illetve egyetemi tanácsokat is. Mindez kemény érdekérvényesítő harccal járt. A pénzelosztás szintén kényes kérdésnek bizonyult. Az új szervezetek felállítása nem mindenhol történt hasonló elvek alapján. Ennek az volt az oka, hogy a törvény nem az egyetemek-főiskolák, hanem a karok integrációjára helyezte a hangsúlyt. Pécsen ezért a karok száma döntötte el, hogy mely intézmény hány helyet kapott az ideiglenes egyetemi tanácsban, ezáltal a JPTE abszolút többségi helyzetbe került, és az új rektornak is az ő vezetőjüket választották. Debrecenben ezzel szemben kompromisszumos megoldás született: itt mind a négy intézmény érdekeit egyenlő arányban igyekeztek figyelembe venni. (A rektori tisztséget is rotációs alapon töltik be.) Ennek viszont az lett az eredménye, hogy egy nagy létszámú, 76 főt magába tömörítő vezetői testület jött létre. Az orvos- és az agráregyetemeket megnyerésért az integrációs törvénybe belekerült, hogy az új egyetemeken belül az önállóságukat részben megtartva ún. centrumokat szervezhetnek. Ezeket a karok hozhatták létre, és elsősorban azt a célt szolgálják, hogy a gyógyító és az agrártevékenységhez szükséges pénzt elkülönítsék az egyetemétől. Súlyos problémaként merült fel ezeknek a centrumoknak a finanszírozása. Az OM visszautasította, hogy neki kelljen magára vállalnia a klinikai felszerelések vásárlásának, az eszközbeszerzéseknek a terhet. Az agráregyetemek pedig arra számítottak, hogy az FVM-től kapnak majd pénzt a tangazdaságok és tanüzemek fenntartására. Több integrációnál súlyos pénzügyi gondokkal kellett számolni. Egyes intézmények, karok például hiánnyal léptek be az egyetembe, ennek finanszírozása tehát azokra is hárult, akik társul szegődtek. Azoknál az egyetemeknél (pl. Debrecenben), ahol több kart elcsatoltak, a normatíva kiesése jelentett problémát. Az integráció kezdeti fázisa minden intézménytől súlyos anyagi áldozatokat követelt, ki kellett alakítani az egységes számítógépes nyilvántartást, össze kellett vonni az adminisztrációs egységeket stb. Ezekhez a feladatokhoz elsősorban a kormánytól vártak segítségre.⁴¹

Az új integrált intézményeknek be kellett küldenie a minisztériumnak az alapító okirat, a szervezeti és működési szabályzat és a gazdasági szabályzat első változatát. Az OM ezeket véleményezte, majd egyeztető tárgyalásokon kidolgozták a végleges formát. Az alapító okiratokat a minisztérium adta ki, a másik két alapidokumentumot azonban csak jóváhagyta. A kapcsolódó intézményi szabályzatokat az intézményekben készítették el. 2001-től ezen intézményi szabályzatok szerint irányítják az egyetemeket-főiskolákat, megszűnt a vezető testületek ideiglenes jellege.

⁴⁰ Riba 1999c, 85-91.

⁴¹ Riba 1999d, 117-121.

Összegzés

Magyarországon a felsőoktatási intézmények integrációja rövid idő, tíz esztendő alatt jött létre. A szorosabb intézményi formát lehetővé tevő törvény 1990-ben született, a teljes szerkezeti egyesülés pedig 2000. január 1-jén lépett életbe. A folyamatot végig hátráltatta a részletekbe menően kidolgozott koncepció hiánya, elmaradt az elvek megfogalmazása, és ez bizonytalan helyzetet teremtett. Az intézményi vezetők szemére vetették, hogy elsősorban anyagi megfontolásokból, többletforrást remélve támogatták az elképzelést. Az egy városban fekvő, korábban egy egyetemet alkotó intézmények azonban, valójában támogatták az átalakulást. Az integráció tényleges megvalósulása azonban még nem zárult le. A kitűzött célok lépésről lépésre valósíthatók meg. Megkezdődött, és azóta részben végbe is ment a közös központok felállítása, az adminisztráció egységesítése, karközi szakokat indítottak, megszüntették a párhuzamosságokat. Az egyesülés azonban számos problémát szült, nem lehetett mindent előre látni. Szinte minden egyetemi vezető személyi konfliktusokról, érdekellentétekről beszél. A hallgatók tudnak az integráció teremtette új lehetőségekről, az áthallgatás, szakok, vagy órák felvétele a társult, karrá váló intézményeken, egyelőre ritkán fordul elő. Inkább a kulturális élet bővült ki, és gyarapodtak a (közös) sportolási lehetőségek. Sokan vannak viszont olyanok, akik úgy érzik, az integráció nem érinti őket, nem jutott "le" hozzájuk.

Az integráció mérlegét még nem lehet levonni. Szükségességét kár lenne vitatni, véleményünk szerint azonban az egymástól távol fekvő intézmények - kényszerű – egyesítése olyan egységeket teremtett (pl. Nyugat-Magyarországi Egyetem), amelyek esetén az integrációnál kitűzött célok nem, vagy csak részben érhetőek el. Az idő dönti el azt is, hogy helyes döntés volt-e a folyamatot ennyire felgyorsítani (az EU elvárásokra, nemzetközi példákra, a finanszírozási nehézségekre hivatkozva), vagy pedig egy több lépcsős integrációt engedélyezve lehetővé tenni, hogy minden intézmény felkészülhessen az egyesülésre. Így azonban a 2000. január elsejei kötelező érvényű döntést sokan sokkhatásként érzékelték.

Irodalom

Dokumentumok

- A magyar felsőoktatás fejlesztése 2000-ig. **Magyar Felsőoktatás 1992, 6:** 35-39.
- Törvényjavaslat a felsőoktatásról. **Magyar Felsőoktatás 1992,6:** 5-25.
- A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény (Ftv.)
- Az Országgyűlés 107/1995. (XI. 4.) OGY határozata
- Határozati javaslat. A felsőoktatás fejlesztésének irányelveiről szóló országgyűlési határozat.
Magyar Felsőoktatás 1995,5-6:7-10.
- A Kormány 1049/1996. (V. 22.) Korm. Határozata
- Az 1996. évi LXI. törvény
- A felsőoktatási fejlesztés-politika vázlata. **Magyar Felsőoktatás 1997, 10:** 8-10.
- A Kormány 67/1997. (IV. 18.) Korm. rendelete
- A Kormány 1157/1998. (XII. 9.) Korm. határozata az Oktatási Minisztérium felügyelete alá tartozó állami felsőoktatásban végrehajtandó intézményi integráció elveiről
- A Magyar Rektori Konferencia és a Főiskolai Főigazgatói Konferencia állásfoglalása a felsőoktatásban lezajló integrációs folyamatról. **Magyar Felsőoktatás 1998, 10:** 36-37.
- Előterjesztés az 1999. évi ... törvény a felsőoktatási intézményhálózat átalakításáról. OM, 1999. február
- Az 1999. évi LII. törvény a felsőoktatási intézményhálózat átalakításáról, továbbá a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény módosításáról
- A Kormány 209/1999. (XII. 26.) Korm. rendelete a felsőoktatási intézmények karainak felsorolásáról

Feldolgozások, interjúk

- ász (1998) "Áthallgatások a Szegedi Universitason." **Magyar Felsőoktatás 1998, 4:** 41-42.
- ász (1999) "Az integráció értelme. A POTE diákjai." **Magyar Felsőoktatás 1997, 7:** 62.
- ász (2000) "A diákok megmozdítása a legfontosabb. A Kecskeméti Főiskola tanítóképzős hallgatói." **Magyar Felsőoktatás 2000, 4:** 46.
- ász (2001a) "Élő hagyomány. A ME hallgatói." **Magyar Felsőoktatás 2001, 7:** 50.
- ász (2001b) "Integráció alulnézetből. A Pécsi Tudományegyetem hallgatói." **Magyar Felsőoktatás 2001, 9:** 56.
- ász (2001c) "Integráció alulnézetből. A TSF Főiskolai Karának diákjai." **Magyar Felsőoktatás 2001, 3:** 56.
- ász (2001d) "Integrációban még nem gondolkodunk. A Szent István Egyetem hallgatói." **Magyar Felsőoktatás 2001, 5-6:** 64.
- ász (2001e) "Miről szól az integráció? A Semmelweis Egyetem diákjai." **Magyar Felsőoktatás 2001, 10:** 67.
- ász (2001f) "Műszaki gondolkodás és ... A BMGE hallgatói." **Magyar Felsőoktatás 2001, 8:** 54.
- Barakonyi Károly (1996a) "Felsőoktatási integráció. Hagyomány, kényszer vagy divat?" **Magyar Felsőoktatás 1996, 1-2:** 9-14.
- Barakonyi Károly (1996b) "Felsőoktatási integráció: választási lehetőségek." **Magyar Tudomány 1996, 10:** 1273-1280.

- Bársony János (1996) "A fejlesztési tervek és a megvalósítás." **Magyar Felsőoktatás 1996, 1-2:** 30-31.
- Bársony János (2000) "A műszaki felsőoktatás stratégiai kérdései II." **Magyar Felsőoktatás 2000, 8:** 29-30.
- Daróczi Mária, Venter György (1995) "Univerzitasok, főiskolai egyesülések. A magyar felsőoktatás megújításának egy alternatívája." **Magyar Felsőoktatás 1995, 7:** 12-16.
- DESZ (1999) "Harmadik egyetemalapítás Debrecenben" **Magyar Felsőoktatás 1999, 1-2:** 13-15.
- Dinya László (1998a) "A felsőoktatási reform és a világbanki kölcsön." **Magyar Felsőoktatás 1998, 3:** 8-9.
- Dinya László (1998b) "A világbanki kölcsön és a felsőoktatási reform." **Magyar Felsőoktatás 1998, 9:** 8-10.
- Dovala Márta (1998) "A felsőoktatás integrációjának eredményei és buktatói Kecskeméten." **Magyar Felsőoktatás 1998, 4:** 35-36.
- Fischer-Appelt, Peter (1992) "... egyazon egyetemi rendszer kialakításán dolgozunk Európában." **Magyar Felsőoktatás 1992, 6:** 42-43.
- Frenyó V. László ed. (1996) "Integráció. A felsőoktatás modernizációjának része." **Magyar Felsőoktatás 1996, 3:** 3-14.
- H. B. (2001) "Jó lett volna, ha meghallgatják véleményünket." **Magyar Felsőoktatás 2001, 4:** 54-55.
- Hamza Gábor (1995) "Az universitas-eszme. A felsőoktatás struktúrájának reformja." **Magyar Felsőoktatás 1995, 7:** 37-38.
- Herczeg (Béla) (2000) "... sose hátra." **Magyar Felsőoktatás 2000, 8:** 62-63.
- Herczeg Béla (2001) "Integráció a BMF-en. Eltérő hagyományos, azonos problémák." **Magyar Felsőoktatás 2001, 7:** 51.
- Illyés Sándor (1996) "Intézmények integrációja. Hogyan tovább?" **Magyar Felsőoktatás 1996, 9:** 8-10.
- J. Király István (1999) "Kis lépések a változás irányába. Pokorni Zoltán válaszol kérdéseinkre." **Magyar Felsőoktatás 1999, 7:** 6-7.
- J. Király István (2000a) "A tudásalapú társadalom felé. Kiss Ádám válaszol az MF kérdéseire." **Magyar Felsőoktatás 2000, 4:** 8-9.
- J. Király István (2001a) "Intenzív fejlesztés ideje következik. Pálinkás József oktatási miniszter válaszol az MF kérdéseire." **Magyar Felsőoktatás 2001, 7:** 16-20.
- J. Király István (2001b) "Túl az integráción. Gál András Levente válaszol az MF kérdéseire." **Magyar Felsőoktatás 2001, 1-2:** 9-11.
- J. Király István ed. (2000b) "Az MF Körkérdései." **Magyar Felsőoktatás 2000, 4:** 11-14., **Magyar Felsőoktatás 2000, 5-6:** 16-19., **Magyar Felsőoktatás 2000, 8:** 17-19., **Magyar Felsőoktatás 2000, 10:** 13-15.
- J. Király Zoltán (1998) "A felsőoktatás felemelkedéséért. Pokorni Zoltán válaszol kérdéseinkre." **Magyar Felsőoktatás 1998, 7:** 6-7.
- Kiss Ádám, Erdélyi Tímea (1999) "Az integráció szerepe a felsőoktatás újjászervezésében" **Magyar Felsőoktatás 1999, 1-2:** 9-10.
- Kozma Tamás, a Debreceni Egyetem tanára. **Educatio 2000, 1:** 115-24. (Interjú készítette: Liskó Ilona.)
- Köteles Lajos (1999) "A felsőoktatás intimitásai. Vitairat az utolsó évtized történéseiről." **Magyar Felsőoktatás 1999, 8:** 8-9.
- Ladányi Andor (1994) **A felsőoktatás fejlesztési tervéről. Kutatás közben 206.** Budapest: Oktatókutató Intézet

- Ladányi Andor (1995) "A felsőoktatás fejlesztésének irányelvéről." **Magyar Felsőoktatás 1995, 7:** 9-10.
- L(adányi) A(ndor) (1996) "Új törvény született. A felsőoktatási törvényjavaslat országgyűlési vitájából." **Magyar Felsőoktatás 1996, 7:** 8-11.
- Ladányi Andor (1997) "A felsőoktatási intézmények integrációjáról." **Magyar Felsőoktatás 1997, 1-2:** 10-13.
- Ladányi Andor (1999) "Az integráció néhány problémájáról." **Magyar Felsőoktatás 1999, 3:** 11-12.
- Legát Tibor (1996) "A Budapesti Politechnikum. Szövetségből a szövetség felé." **Magyar Felsőoktatás 1996, 9:** 6-7.
- Madarász G. Imre (1998a) "A 125 éves pedagógusképzés történetének sajátosságai. Beszélgetés Békési Imrével a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola főigazgatójával." **Magyar Felsőoktatás 1998, 4:** 6-7.
- Madarász G. Imre (1998b) "A sokszínűség lehetősége. Kérdések Bazsa Györgyhez, a Kossuth Lajos Tudományegyetem rektorához." : **Magyar Felsőoktatás 1998, 3** 6-7.
- Madarász G. Imre (1998c) "A tanárképzés piacképessége. Balogh Árpád főigazgató a Bessenyei György Tanárképző Főiskoláról." **Magyar Felsőoktatás 1998, 7:** 8-9.
- Madarász G. Imre (1998d) "Az idő és az integráció szorításában. Gaál Zoltán, a Veszprémi Egyetem rektora." **Magyar Felsőoktatás 1998, 10:** 8-9.
- Madarász G. Imre (1998e) "Jelen lenni a tudáspiacon. Palánkai Tibor, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem rektora." **Magyar Felsőoktatás 1998, 8:** 6-7.
- Madarász G. Imre (1999a) "A magyar iparosoktatás bölcsője. Palásti Kovács Béla, a Bánki Donát Műszaki Főiskola főigazgatója." **Magyar Felsőoktatás 1999, 9:** 6-7.
- Madarász G. Imre (1999b) "A versenyképes mérnökképzés nehézségei. Szabó András, a GAMF főigazgatója." **Magyar Felsőoktatás 1999, 5-6:** 6-7.
- Madarász G. Imre (1999c) "A vidék egyeteme Székely Csaba, a GATE rektora." **Magyar Felsőoktatás 1999, 1-2:** 6-7.
- Madarász G. Imre (1999d) "Az integráció küszöbén. Dobozy Attila, a SZOTE rektora." **Magyar Felsőoktatás 1999, 9:** 6-7.
- Madarász G. Imre (1999e) "Gazdasági egyensúly és tudományos produktum. Bellyei Árpád, a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektora." **Magyar Felsőoktatás 1999, 7:** 8-9.
- Madarász G. Imre (2000a) "A gyermeknevelés a nemzeti lét alapja. Janurik Tamás, a Kecskeméti Főiskola TFK főigazgatója." **Magyar Felsőoktatás 2000, 4:** 6-7.
- Madarász G. Imre (2000b) "Jó együttműködés és közös teherviselés." **Magyar Felsőoktatás 2000, 3:** 6-7.
- Madarász G. Imre (2000c) "Nem féltém a képzés katonai jellegét. Szabó Miklós, a ZMNE rektora." **Magyar Felsőoktatás 2000, 9:** 6-7.
- Madarász G. Imre (2000d) "Testnevelés és kineziológia. Tihanyi József, a Semmelweis Egyetem Testnevelési Karának dékánja ..." **Magyar Felsőoktatás 2000, 5-6:** 6-7.
- Madarász G. Imre (2001a) "A 219. tanév előtt. Detrekői Ákos, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem rektora." **Magyar Felsőoktatás 2001, 8:** 16-17.
- Madarász G. Imre (2001b) "Egyensúly és bizalom. Szendrő Péter, a Szent István Egyetem rektora." **Magyar Felsőoktatás 2001, 5-6:** 6-7.
- Madarász G. Imre (2001c) "Erős gyökereink vannak. Bessenyei Lajos, a Miskolci Egyetem rektora." **Magyar Felsőoktatás 2001, 7:** 14-15.
- Madarász G. Imre (2001d) "Gazdagabbak lettünk az integráció által. Szabó Szilárd, a Miskolci Egyetem tanszékvezetője." **Magyar Felsőoktatás 2001, 7:** 48-49.
- Madarász G. Imre (2001e) "Pécs városa: kampuszunk. Tóth József, a Pécsi Tudományegyetem rektora." **Magyar Felsőoktatás 2001, 9:** 16-17.

- Madarász G. Imre (2001f) "Sokszínűség és regionalitás. Patay István, a Tessedik Sámuel Főiskola rektora." **Magyar Felsőoktatás 2001, 3:** 6-7.
- Madarász Imre (1997a) "Az universitas feladata. Beszélgetés Mészáros Dezsővel, a József Attila Tudományegyetem rektorával." **Magyar Felsőoktatás 1997, 8:** 6-7.
- Madarász Imre (1997b) "Főiskola országos hálózattal." Beszélgetés Roóz Józseffel, a Pénzügyi és Számviteli Főiskola főigazgatójával." **Magyar Felsőoktatás 1997, 10:** 6-7.
- Madarász Imre (1997c) "Területiség és rugalmasság. Beszélgetés Barta Árpáddal, a Kőrösi Csoma Sándor Főiskola igazgatójával." **Magyar Felsőoktatás 1997, 9:** 6-7.
- Major Péter (2001) "A felsőoktatási törvény problémájáról." **Magyar Tudomány 2001, 4:** 477-80.
- Mesterházi Zsuzsa, az ELTE Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar főigazgatója. **Educatio 2000, 1:** 124-30. (Interjú készítette: Gábor Kálmán.)
- Mészáros Rezső, a Szegedi Tudományegyetem rektora **Educatio 2000, 1:** 130-36. (Interjú készítette: Gábor Kálmán.)
- MF Műhely az Oktatókutató Intézetben – II. Integráció www.magyarfelsooktatás.hu/98.1/09.html, illetve **Magyar Felsőoktatás 1998, 1-2:** 9-25.
- Nádas György (1998) **A debreceni Egyetemi Szövetség Szervezeti és Működési Szabályzatának tervezete.** Szakdolgozat. Debrecen
- Patkós András (1991) "A felsőoktatási törvény koncepciójához. A kimagasló teljesítmény nyitott demokráciája." **Magyar Felsőoktatás 1991, 4:** 18-19.
- Patkós András (1998) "A felsőoktatási integráció és a kutatás." **Magyar Felsőoktatás 1998, 5-6:** 22-24.
- Pruberger Tamás (1997) "Kritikai észrevételek a felsőoktatási törvényhez és annak 1996. évi módosításához." **Magyar Felsőoktatás 1997, 1-2:** 15-18.
- Pusztay János (1997) "Megjegyzések az integrációhoz." **Magyar Felsőoktatás 1997, 9:** 10-12.
- Riba István (1998) "Repülő egyetemek." **HVG 1998 (20.), 51-52:** 134-136.
- Riba István (1999a) "Integrációs buktatók. Belül tágasabb." **HVG 1999 (21.), 3:** 76-78.
- Riba István (1999b) "Felsőoktatási intézmények. Karos szenvedélyek." **HVG 1999 (21.), 6:** 103-106.
- Riba István (1999c) "Vita a felsőoktatási integrációról. Bukásra állnak?" **HVG 1999 (21.), 9:** 85-86.
- Riba István (1999d) "Egyetemi integráció nehézségekkel. Karmegosztás." **HVG 1999 (21.), 43:** 117-121.
- Szamel Katalin ed. (1998?) **Közigazgatási szakvizsga. Felsőoktatás és tudományszervezés (kézirat).** Budapest: MKM
- Szepessy Barna (1999) "Az egyetemek integrálása és változásmenedzselése." **Magyar Felsőoktatás 1999, 7:** 58-59.
- Szövényi Zsolt (1999) "Záróakkord vagy nyitány a felsőoktatási integráció?" **Magyar Felsőoktatás 1999, 5-6:** 8-9.

Új felsőoktatási intézményi hálózat – tervek és a megvalósulás

Az OM tervei – 1998. december	Kormányhatározat – 1999. február	Törvény 1999. június
<i>Budapesti Műszaki Egyetem</i>	<i>Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem</i>	<i>Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem</i>
<i>Budapesti Semmelweis Egyetem</i>	<i>Semmelweis Egyetem, Budapest</i>	<i>Semmelweis Egyetem, Budapest</i>
Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem	>>>	>>>
Magyar Testnevelési Egyetem	>>>	>>>
Semmelweis Orvostudományi Egyetem	>>>	>>>
	<i>Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem</i>	<i>Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem</i>
	Államigazgatási Főiskola	>>>
	Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem	>>>
<i>Budapesti Tudományegyetem</i>	<i>Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Budapest</i>	<i>Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Budapest</i>
Államigazgatási Főiskola	---	---
Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem	---	---
Eötvös Lóránd Tudományegyetem	>>>	>>>
	Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	>>>
	Budapesti Tanítóképző Főiskola	>>>
<i>Debreceni Tudományegyetem</i>	<i>Debreceni Tudományegyetem</i>	<i>Debreceni Tudományegyetem</i>
Debreceni Agrártudományi Egyetem (kivéve a hódmezővásárhelyi és a szarvasi kart)	>>>	>>>
Debreceni Orvostudományi Egyetem	>>>	>>>
Kossuth Lajos Tudományegyetem	>>>	>>>
Wargha István Pedagógiai Főiskola (Hajdúböszörmény)	>>>	>>>

<i>Gödöllői Egyetem</i>	<i>Gödöllői Egyetem</i>	<i>Szent István Egyetem (Gödöllő)</i>
Állatorvostudományi Egyetem (Budapest)	>>>	>>>
Gödöllői Agrártudományi Egyetem (kivéve a mezőtúri és a nyíregyházi kart)	>>>	>>>
Jászberényi Tanítóképző Főiskola	>>>	>>>
Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem (Budapest)	>>>	>>>
Ybl Miklós Műszaki Főiskola (Budapest)	>>>	>>>
<i>Miskolci Egyetem</i>	<i>Miskolci Egyetem</i>	<i>Miskolci Egyetem</i>
Comenius Tanítóképző Főiskola (Sárospatak)	>>>	>>>
Miskolci Egyetem (kivéve a dunaújvárosi kart)	>>>	>>>
<i>Nyugat-Magyarországi Egyetem (Sopron)</i>	<i>Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron</i>	<i>Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron</i>
Benedek Elek Pedagógiai Főiskola	>>>	>>>
Pannon Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Kara (Mosonmagyaróvár)	>>>	>>>
Soproni Egyetem	>>>	>>>
	Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola (Győr)	>>>
<i>Pannon Egyetem (Kaposvár)</i>	<i>Kaposvári Egyetem</i>	<i>Kaposvári Egyetem</i>
Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola (Kaposvár)	>>>	>>>
Pannon Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési Kar (Kaposvár)	>>>	>>>
Pannon Agrártudományi Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kara (Keszthely)	---	---
<i>Pécsi Tudományegyetem</i>	<i>Pécsi Tudományegyetem</i>	<i>Pécsi Tudományegyetem</i>
Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola (Szekszárd)	>>>	>>>
Janus Pannonius Tudományegyetem	>>>	>>>
Pécsi Orvostudományi	>>>	>>>

Egyetem		
<i>Szegedi Tudományegyetem</i>	<i>Szegedi Egyetem</i>	<i>Szegedi Egyetem</i>
Debreceni Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Kara (Hódmezővásárhely)	>>>	>>>
József Attila Tudományegyetem	>>>	>>>
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola	>>>	>>>
Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem	>>>	>>>
<i>Veszprémi Egyetem</i>	<i>Veszprémi Egyetem</i>	<i>Veszprémi Egyetem</i>
	Pannon Agrártudományi Egyetem Georgikon Mezőgazdaság-tudományi Kara (Keszthely)	Pannon Agrártudományi Egyetem, Keszthely (kivéve a kaposvári és a moson-magyaróvári kart)
	Veszprémi Egyetem	Veszprémi Egyetem
	<i>Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest</i>	<i>Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest</i>
	<i>Magyar Iparművészeti Egyetem, Budapest</i>	<i>Magyar Iparművészeti Egyetem, Budapest</i>
	<i>Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest</i>	<i>Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest</i>
	<i>Színház- és Filmművészeti Egyetem, Budapest</i>	<i>Színház- és Filmművészeti Egyetem, Budapest</i>
	<i>Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem</i>	<i>Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem</i>
	Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola	>>>
	Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem	>>>
<i>Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola (Szombathely)</i>	<i>Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely</i>	<i>Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely</i>
<i>Budapesti Gazdasági Főiskola</i>	<i>Budapesti Gazdasági Főiskola</i>	<i>Budapesti Gazdasági Főiskola</i>
Kereskedelmi, Vendéglátó-ipari és Idegenforgalmi Főiskola	>>>	>>>
Külkereskedelmi Főiskola	>>>	>>>
Pénzügyi és Számviteli Főiskola	>>>	>>>
<i>Budapesti Műszaki Főiskola</i>	<i>Budapesti Műszaki Főiskola</i>	<i>Budapesti Műszaki Főiskola</i>
Bánki Donát Műszaki Főiskola	>>>	>>>
Kandó Kálmán Műszaki Főiskola	>>>	>>>

Könnyűipari Műszaki Főiskola	>>>	>>>
<i>Budapesti Pedagógiai Főiskola</i>	- - -	- - -
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola	- - -	- - -
Budapesti Tanítóképző Főiskola	- - -	- - -
ELTE Tanárképző Főiskolai Kara	- - -	- - -
<i>Dunaújvárosi Főiskola</i>	<i>Dunaújvárosi Főiskola</i>	<i>Dunaújvárosi Főiskola</i>
Miskolci Egyetem Dunaújvárosi Főiskolai Kara	>>>	>>>
<i>Eötvös József Főiskola (Baja)</i>	<i>Eötvös József Főiskola, Baja</i>	<i>Eötvös József Főiskola, Baja</i>
<i>Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola (Eger)</i>	<i>Eszterházy Károly Főiskola, Eger</i>	<i>Eszterházy Károly Főiskola, Eger</i>
<i>Győri Főiskola</i>	<i>Széchenyi István Főiskola, Győr</i>	<i>Széchenyi István Főiskola, Győr</i>
Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola	- - -	- - -
Széchenyi István Főiskola	>>>	>>>
<i>Kecskeméti Főiskola</i>	<i>Kecskeméti Főiskola</i>	<i>Kecskeméti Főiskola</i>
Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskola	>>>	>>>
Kecskeméti Tanítóképző Főiskola	>>>	>>>
Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Kertészeti Főiskolai Kara	>>>	>>>
<i>Nyíregyházi Főiskola</i>	<i>Nyíregyházi Főiskola</i>	<i>Nyíregyházi Főiskola</i>
Bessenyei György Tanárképző Főiskola	>>>	>>>
Debreceni Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kara	- - -	- - -
Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Kara	>>>	>>>
<i>Szolnoki Regionális Főiskola</i>	<i>Szolnoki Főiskola</i>	<i>Szolnoki Főiskola</i>
Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Kara (Mezőtúr)	- - -	- - -
Kereskedelmi és Gazdasági Főiskola (Szolnok)	Szolnoki Főiskola	Szolnoki Főiskola

<i>Tessedik Sámuel Főiskola (Szervas)</i>	<i>Tessedik Sámuel Főiskola, Szarvas</i>	<i>Tessedik Sámuel Főiskola, Szarvas</i>
Debreceni Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Kara	Debreceni Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Víz- és Környezetgazdálkodási Főiskolai Kara	> > >
Körös Főiskola (Békéscsaba)	> > >	> > >
	Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Kara (Mezőtúr)	> > >
	<i>Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest</i>	<i>Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest</i>
	<i>Rendőrtiszti Főiskola, Budapest</i>	<i>Rendőrtiszti Főiskola, Budapest</i>
		<i>Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola*</i>
		Ferences Hittudományi Főiskola, Budapest
		Pannonhalmi Szent Gellért Főiskola
		Piarista Hittudományi és Tanárképző Főiskola, Budapest

* Az Országgyűlés elismerte a felsorolt három szerzetesi főiskola átalakítását és hozzájárult az ezek jogutódjaként létrejött intézmény működéséhez.